

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه صادقیه تبریز

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

تطبیق مواد قانون مدنی با آیات و روایات در مورد طلاق

استاد راهنما:

حجة الاسلام والمسلمین مصطفی صدیق جانبهان

استاد داور:

حجة الاسلام والمسلمین مجتبی نظری

پژوهشگر:

فاطمه صاری خان

بهار ۱۳۹۵

مِنْكُمْ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه صادقیه تبریز

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

تطبیق مواد قانون مدنی با آیات و روایات در مورد طلاق

استاد راهنما:

حجة الاسلام و المسلمین مصطفی صدیق جانبهان

استاد داور:

حجة الاسلام و المسلمین مجتبی نظری

پژوهشگر:

فاطمه صاری خان

بهار ۱۳۹۵

تحمیدیه

حمد و ثنای فراوان و درود و نیایش بی پایان، خداوندگاری را سزااست که آفرینش را از کتم
عدم، به منصبه ی وجود آورده و دایره هستی را به صنع قدرت خویش به نیکوترین وجهی آراسته
که هر دل آگاهی از نگریستن به موجودات عالم، پی به عظمت واجب الوجودیش برده، شوق
اطاعت و فرمانبرداری در دل و جاننش بروز و ظهور نموده و بنای بندگیش را در سر می پروراند و
این ترانه را با زبان حال و قال خود می گوید :

الهی پرستش سزاوار توست به جز تو ندارد کس این افتخار

و درود بی شمار بر روان پاک پیامبران (علیهم السلام) به ویژه اسوه آفریدگان، حضرت محمد (صلی-

الله علیه و آله و سلم) و دخت گرامیش فاطمه زهرا (علیها السلام) و ائمه اثنی عشر اوصیای معصومین او باد و

سلام بر رهروان حقیقت و پویندگان راه شریعت و مقربان درگاه احدیت.^۱

^۱ - علی، فتحعلی، صفای هفت شهر عشق، چاپ اول، تهران: انتشارات جمهوری، ۱۳۸۳، ص ۱۱.

تقدیم:

به: ساحت مقدس حضرت ولی عصر (عج الله تعالی فرجه الشریف).

به: والدین از جان گذشته ام، که دوشادوش هم، عاشقانه مسیر تحصیل را برای فرزندان

خویش هموار نموده اند.

و هر دو با قصدی خالص و اراده خیرخواهانه وارد عمل شوند؛ البته ناگفته نماند که داورها باید رضای الهی را در نظر داشته و با عدالت کامل و بدون حبّ و بغض داوری کنند و در داوری خویش احساسات خود را دخالت ندهند. شناخت عوامل اختلاف زوجین و برطرف نمودن آن‌ها عمده ترین وظیفه حکمین است.

«... وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا...»^۱

۲- وعظ و ارشاد (فَعِظُوهُنَّ)

۳- ترک رختخواب (وَاهْجُرُوهُنَّ)

۴- تنبیه بدنی (وَاضْرِبُوهُنَّ)

اسلام مرد را توصیه می کند که تنبیه بدنی به گونه ای نباشد که زن را زخمی کند یا استخوان او را بشکند و هرگز در حضور دیگران و لو فرزندان صورت نگیرد و برخی از علما نظرشان بر این است که مرد او را با چوب مسواک بزند و برخی دیگر گویند با دست و یا دستمال و پارچه به هم بافته ای بزند.^۲

^۱ - همان، آیه ۳۴؛ ترجمه: «دسته از زنان را که از سرکشی و مخالفتشان بیم دارید، پند و اندرز دهید! و اگر مؤثر واقع نشد، در بستر از آنها دوری نمایید! و اگر هیچ راهی جز شدت عمل، برای وادار کردن آنها به انجام وظایفشان نبود، آنها را تنبیه کنید! و اگر از شما پیروی کردند، راهی برای تعدی بر آنها نجوید...».

^۲ - عبدالرشید، التریز، همان کتاب، ص ۷۲.

نتیجه

طلاق یکی از مصادیق اقتضای فطرت است و برای حل مشکل زوجین ناسازگار احکام آن وضع شده و راهکار و چاره جویی نهائی است که در اسلام پیش بینی شده است و این مسأله در تمامی ملل و ادیان وجود دارد و اختصاص به دین اسلام ندارد. بیشتر احکام و قوانین طلاق از آیات قرآن و یا احادیث استنباط شده و از قوانین سایر کشورها تبعیت نکرده و مطابق با شرع مقدّس اسلام است.

فهرست منابع و مآخذ

* قرآن کریم.

- ۱- انیس، ابراهیم، منتصر، عبدالحلیم، فرهنگ معجم البسيط، مترجم محمد بندر ریگی، ج ۱ و ۲، چاپ دوم، قم: انتشارات اسلامی، ۱۳۸۶.
- ۲- ایروانی، محمد باقر، دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی، مترجم حسن بیت جادر، جلد دوم، چاپ پنجم، قم: نصاب، ۱۳۹۳.
- ۳- تریز، عبدالرشید، طلاق از دیدگاه اسلام، چاپ اول، تهران: احسان، ۱۳۸۴.
- ۴- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، حقوق خانواده، تهران: نشر مؤلف، ۱۳۵۵.
- ۵- محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲، قم: مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث، ۱۴۱۴ ه.ق.
- ۶- حلی، محمد بن حسن، شرایع الاسلام، ترجمه ابوالقاسم ابن احمد یزدی، ج ۲، چاپ پنجم، تهران: انتشارات دانشگاه، ۱۳۶۸.
- ۷- خزائلی، محمد، احکام قرآن، چاپ اول، تهران: بدرقه جاویدان، ۱۳۸۴.
- ۸- خمینی، روح الله، تحریر الوسیله، ج ۲، چاپ اول، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۵.
- ۹- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، ج ۱۰، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.
- ۱۰- روشن، محمد، حقوق خانواده، چاپ اول، انتشارات جنگل، تهران، ۱۳۹۰.

۱۱- سیوری، فاضل مقداد، کنز العرفان فی فقه القرآن، عقیقی بخشایشی، ج ۲، چاپ چهارم،

قم: نوید اسلام، ۱۳۸۴.

۱۲- شمس الدین، محمد جعفر، نکاح و طلاق در مذاهب پنج گانه اسلامی، ترجمه: محمد

رضا واحدی، چاپ اول، تهران: خرسندی، ۱۳۹۱.

۱۳- صفائی، حسین، اسدالله، امامی، مختصر حقوق خانواده، چاپ دهم، تهران: میزان، ۱۳۸۵.

۱۴- طباطبائی، محمدحسین، تفسیرالمیزان، مترجم محمدباقر موسوی همدانی، ج ۲ و ۱۹، قم:

انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۴.

۱۵- فضل بن حسن، طبرسی، مجمع البیان، محمد باقر ناصری، ج ۲۵، ص ۱۰۲.

۱۶- العاملی، شیخ ابی عبدالله شمس الدین محمد بن جمال الدین مکی شهید اول، لمعه

دمشقیه، ج ۲، علی شیروانی، قم: انتشارات دارالفکر، ۱۳۷۳.

۱۷- عمید، حسن، فرهنگ عمید، ج ۲، چاپ اول، انتشارات جاویدان، ۱۳۴۴.

۱۸- فتحعلی، علی، صفای هفت شهر عشق، چاپ اول، تهران: انتشارات جمهوری،

۱۳۸۳، ص ۱۱.

۱۹- کاتوزیان، ناصر، حقوق مدنی خانواده، ج ۱، چاپ سوم، تهران: شرکت انتشار با همکاری

بهمن، ۱۳۷۱.

۲۰- محقق داماد، مصطفی، بررسی فقهی حقوق خانواده (نکاح و انحلال آن)، چاپ هفتم،

تهران: مرکز نشر علوم اسلامی، ۱۳۷۹.

۲۱- مرعشی نجفی، مهدی، نکاح - طلاق، قم: نشر تولی، ۱۳۵۰.

- ۲۲- مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۹۱.
- ۲۳- معین، محمد، فرهنگ فارسی، ج ۲، چاپ هشتم، تهران: مؤسسه انتشارات امیر کبیر، ۱۳۷۱.
- ۲۴- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲ و ۲۴، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۳.
- ۲۵- منصور، جهانگیر، قوانین ومقررات مربوط به خانواده، تهران: نشر دوران، ۱۳۸۴.
- ۲۶- نجفی، محمدحسن، جواهر الکلام، ج ۲ و ۵ و ۳۰ و ۳۲ و ۳۳، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۱۳ قمری.
- ۲۷- نوری، یحیی، حقوق زن در اسلام و جهان، تهران: نشر نوید نور، ۱۳۸۵.
- ۲۸- مصطفی، صدیق جانبهان، «بررسی آیات و قوانین طلاق»، مجموعه مقالات قرآن و حقوق، چاپ اول، دانشگاه آزاد اسلامی، موسسه انتشاراتی بنیاد پژوهش های قرآنی حوزه و دانشگاه، مشهد، ۱۳۸۵.